

К. Тшонковскі,
д. е. н, професор, викладач кафедри менеджменту,
Академія прикладних наук, Познань, Польща
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3129-5732>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.22.17

БАНКІВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

K. Trzonkowski,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Lecturer of the Department of Management,
Academy of Applied Sciences (WSHIU), Poznan, Poland

BANKING ACTIVITIES IN CONDITIONS OF ECONOMIC CRISIS: NATIONAL AND INTERNATIONAL EXPERIENCE

У статті проаналізовано практику фінансово-економічної діяльності банківських установ США та України в умовах нестабільності. Здійснено розвідку інноваційних рішень щодо формування стабільного фінансового середовища для діяльності банків в умовах економічної кризи. Зазначено, що банківська діяльність є одним важливих механізмів, якими володіє держава в системі управління економікою. Зауважено на тому, що у періоди економічної кризи, політика банківської діяльності стає особливо ризикованою. З'ясовано, що кризові ситуації формують специфічне середовище та створюють особливі виклики для банківських і фінансових установ, які відповідають за формулювання та реалізацію грошово-кредитної політики в державі. Указано, що в умовах кризи, банки та інші фінансові інституції змушені приймати складні рішення, балансує між стимулюванням економіки та запобіганням негативним наслідкам, зокрема таким як інфляція або фінансова нестабільність. Дослідженням встановлено, що у 2022–2023 рр. українські банки мали помірні збитки від переоцінки облігацій внутрішніх державних позик. Аналізуючи ситуацію щодо ліквідності діяльності банків, зауважено на тому, що вибір моделі обліку ОВДП не впливає на показники ліквідності. Зазначено, що досвід роботи в умовах кризи дасть змогу банкам виробити інноваційні форми економічної діяльності та дасть поштовх до удосконалення регуляторних форм кредитування. Резюмовано, що управління макроекономічними ризиками фінансової, банківської та грошово-кредитної політики в період кризи є ключовими факторами для забезпечення стабільності та стійкості національної економіки. Вони допоможуть пом'якшити негативні наслідки кризи та сприяють відновленню економічного зростання і розвитку країни у посткризовий період.

In article analyses the practice of financial and economic activity of banking institutions of the USA and Ukraine in the conditions of instability. An investigation of innovative solutions for the formation of a stable financial environment for banks in the conditions of the economic crisis is carried out. It is indicated that banking activity is one of the important mechanisms that the State has in the system of economic management. It is noted that the banking system regulates the volume of money circulation, interest rates, availability of credit and other factors that affect the macroeconomic indicators of the State's development. However, in times of economic crisis, banking policy becomes particularly risky. Crisis situations create a specific environment and create special challenges for banking and financial institutions responsible for formulating and implementing monetary policy in the country. It

has been found that in times of crisis, banks and other financial institutions are forced to make difficult decisions, balancing between stimulating the economy at the macro level and preventing negative consequences, such as inflation or financial instability of small and medium-sized enterprises at the micro level. In such circumstances, arises the necessity of studying the positive experience of effective practices of economic activity of banking institutions in crisis conditions and searching for innovative solutions to form a stable financial macro environment.

Based on the analysis of banking activities during the economic crisis, it is found that in 2022–2023, Ukrainian banks experienced moderate losses from the revaluation of domestic government bonds. Analyzing the situation with the liquidity of business activities of banks, it is noted that the choice of the model of accounting for domestic government bonds does not affect liquidity indicators. It is stated that the experience of working in the conditions of crisis will allow banks to develop innovative forms of economic activity and will give an impetus to the improvement of regulatory forms of lending. It is summarised that management of macroeconomic risks of financial, banking and monetary policy during the crisis is a key factor of ensuring stability and resilience of the national economy. They will help to mitigate the negative effects of the crisis and contribute to the resumption of economic growth and development in the post-crisis period.

*Ключові слова: фінанси, кредит, менеджмент, банківська діяльність, криза, економіка.
Key words: finance, credit, management, banking activity, crisis, economy.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Банківська діяльність є одним із вагомих механізмів, якими володіє держава в системі управління економікою. Система банківської діяльності регулює об'єм грошового обігу, процентні ставки, доступність кредитування та інші фактори, які впливають на макроекономічні показники розвитку держави. Однак, у періоди економічної кризи, політика банківської діяльності стає особливо ризикованою. Кризові ситуації формують специфічне середовище та створюють особливі виклики для банківських і фінансових установ, які відповідальні за формулювання та реалізацію грошово-кредитної політики в державі. В умовах кризи, банки та інші фінансові інституції змушені приймати складні рішення, балансує між стимулюванням економіки на макrorівні та запобіганням негативним наслідкам, зокрема таким як інфляція або фінансова нестабільність малого та середнього підприємства на мікрорівні. За таких умов виникає необхідність вивчення позитивного досвіду ефективних практик економічної діяльності банківських установ в кризових умовах та пошуку інноваційних рішень у напрямку формування стабільного фінансового макросередовища.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вивченням питання сфери банківської діяльності займалися багато зарубіжних вчених та українських науковців. Серед досліджень, які мають значне практичне значення, варто виокремити праці таких зарубіжних дослідників, як Rose P., який вивчав питання управління банківською системою [1, с. 840], Campbell C., Campbell R., Dolan E., які досліджували особливості ведення банківської справи та монетарної політики [2, с. 453].

Серед українських авторів, варто відзначити праці таких авторів як Боднар Р.Д., який аналізував взаємоз-

в'язки зовнішньоекономічної та банківської діяльності України [3, с. 33—39], Мангушева Д.В. та Мамедова М.Х., які досліджували питання банківського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності в Україні [4, с. 118—123]. Автор Баришевська І.В. та Камашев А.В. вважають, що "Сучасний стан економіки України вимагає надійної та ефективної банківської системи, яка відіграє ключову роль у стабілізації фінансової системи, спираючись на яку можна вирішувати нагальні економічні та соціальні проблеми розвитку суспільства" [5, с. 7]. "Стан банківської системи має визначальне значення в умовах розвитку національної економіки. Тому забезпечення стабільності банківської системи — це першочергове завдання, яке необхідно вирішити Україні на шляху до євроінтеграції" — зазначає Ягупова К.А. [6, с. 72]. Дослідники Блажівська А.С. та Сидорчук І.П. наголошують на тому, що банківська система України сьогодні знаходиться в нестабільному стані і вимушена працювати в умовах фінансово-економічної і банківської криз — і зазначають — "незважаючи на високу стійкість і швидке пристосування фінансових установ до нових умов, може принести багато неприємностей українським банкам у майбутньому [7, с. 28].

НЕВИРІШЕНІ ЧАСТИНИ ПРОБЛЕМИ

Зважаючи на проведений аналіз інформаційних та наукових ресурсів на дану тематику, варто зауважити на тому, що в умовах українських реалій банківська сфера потребує інноваційних рішень та подальшого удосконалення банківської діяльності, що породжує проблему у більш детальному вивченні питання фінансово-економічної діяльності банків в умовах кризи та проведенні ґрунтовних досліджень у даному напрямку.

Основною метою статті є вивчення досвіду ефективних практик фінансово-економічної діяльності банківських установ в умовах нестабільності.

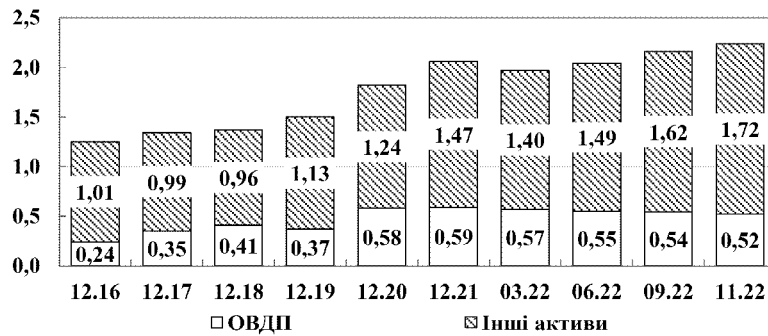

Рис. 1. Облігації внутрішніх державних позик у чистих активах банків, трлн грн, за період 2016–2022 р.

Джерело: побудовано за основі аналізу даних [9; 13].

Завдання дослідження полягає у пошуку інноваційних рішень щодо формування стабільного фінансового середовища для діяльності банків в умовах економічної кризи.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Управління ризиками у сфері фінансової, банківської та грошово-кредитної політики в період кризи є ключовими факторами для забезпечення стабільності та стійкості національної економіки.

В умовах широкомасштабної збройної агресії та запровадження воєнного стану в Україні першочергового значення набуває забезпечення надійного та стабільного функціонування банківської і фінансової системи країни [8].

Згідно Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), банки мають обліковувати цінні папери, залежно від намірів їхнього утримання. Папери, якими банки планують активно торгувати, оцінюють за справедливою вартістю з переоцінкою через прибутки або збитки (FVPL). Їхні переоцінки одразу відображаються і в регулятивному капіталі. Протилежний за суттю портфель — до погашення — оцінюється за амортизованою собівартістю (АС), тобто близько до номіналу із коригуванням на резерви під кредитні ризики. На балансову вартість цього портфеля ринкове коливання цін не впливає. Цінні папери, бізнес-модель управління яких передбачає отримання грошових потоків або від продажу або від погашення, оцінюють за справедливою вартістю через інший сукупний дохід (FVOCI). За регуляторними підходами в деяких юрисдикціях коливання їхніх цін може не впливати на регулятивний капітал, якщо папери не продаються. Тож залежно від моделей обліку можуть виникати розбіжності між обліковою вартістю, що впливає на капітал, та ринковою ціною боргових цінних паперів. Ці розбіжності відображають потенційні прибутки або збитки, що банки їх могли би отримати, якби продали папери на ринку в конкретний момент часу. Допоки продаж не відбувається, ці прибутки або збитки залишаються нереалізованими [9].

Провівши аналіз діяльності банківської системи США варто зазначити, що, криза 2008 року почалася в іпотечному сегменті США, звідти поступово перемістилася у фінансовий сектор і після цього негативно відобразилася на економіці країни. Виникла вона через проблеми, що накопичилися в американській банківській

системі. Якщо коротко: банки перестали жорстко перевіряти платників та видавали кредити на купівлю нерухомості всім поспіль, потім випускали облігації, забезпечені цими кредитами. Так вони підтримували ілюзію, що ці папери надійні, позичальники є платоспроможними, а ринок нерухомості стабільний. Насправді "роздулася" величезна бульбашка. Коли вона лопнула, збанкрутували відомі банки, страхові та іпотечні компанії, а разом із ними їхні клієнти [10].

Аналізуючи ситуацію з реалізацією процентного ризику банків у США варто зазначити, що внаслідок світового підвищення процентних ставок цінні папери втрачали свою вартість. Фінансові установи не відображали в капіталі збитки за цінними паперами, що планували утримувати до погашення. Однак брак ліквідності змусив окремі американські банки незаплановано продавати цінні папери. Це одразу перетворило гіпотетичні втрати на реальні та призвело до банкрутств чималих банків у США. Для банків у США обсяги невідображених у капіталі переоцінок оцінено у 620 млрд дол. на кінець 2022 р., що становить близько 28% від загального обсягу регулятивного капіталу [11]. Збанкрутілий Silicon Valley Bank мав це співвідношення на рівні понад 90%. Обсяг нереалізованих переоцінок європейських банків менший, проте суттєвий для банків Італії, Іспанії, Португалії, Греції [9; 12].

Банкрутства банків у США в період кризи вказали на ризики від неврахування ринкових переоцінок фінансових інструментів у регуляторних нормативах. Ці події ще, напевно, призведуть до зміни регуляторних підходів до оцінки процентних ризиків у багатьох країнах. Українські банки, як і американські, утримують на балансах значні обсяги державних цінних паперів. Проте загрози реалізації прихованих переоцінок незначні, передусім через те, що банки мають значний запас ліквідності. Самі переоцінки відносно регулятивного капіталу є в рази меншими, ніж аналогічні показники банків США [9].

Наразі, аналізуючи фінансову ситуацію в Україні можна констатувати факт того, що українські банки мають помірні збитки від переоцінки облігацій внутрішніх державних позик (ОВДП). ОВДП становлять понад третину банківських активів, а рівень процентних ставок протягом останнього року різко зріс. Тож процентний ризик за державними цінними паперами потенційно може призвести до суттєвих збитків ЗФС, грудень 2022 р.) (рис. 1) [9; 13].

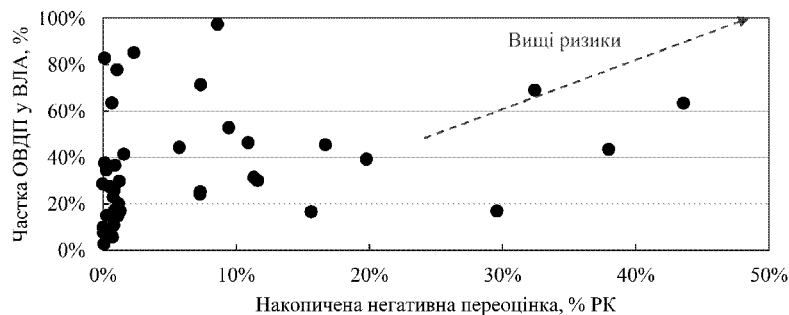

Рис. 2. Накопичена негативна переоцінка FVOCI та AC та частка ОВДП у ВЛА банків у 2023 р. *

*Примітка: ВЛА — високоякісні ліквідні активи, РК — регулятивний капітал.
Джерело: побудовано за основі аналізу даних [9; 13].

Таблиця 1. Матриця перекласифікацій ОВДП банками у 2022 р. *, млрд грн

		До портфеля		
3 портфеля	FVPL	x	0,01	4,98
	FVOCI	-	x	6,30
	AC	-	0,07	x

*Примітка: розрахунок проведено за номінальною вартістю ОВДП.

Джерело: побудовано за основі аналізу даних [9; 14; 15].

Отже, вкладення в ОВДП залишаються однією з найвагоміших складових активів українських банків. Ці інструменти майже не несуть кредитних ризиків, однак їм властивий процентний ризик. У 2022 р. він реалізувався одразу у двох виявах: банки зазнали втрат через переоцінку справедливої вартості частини ОВДП, а деякі зазнали збитків через підвищення вартості рефінансування, яке вони залучали під ці інвестиції. Регуляторне стрес-тестування 2021 р. мало підготувати банки до такого шоку. Наявність процентного ризику потрібно враховувати в процесі інвестування і надалі [13].

Більшість цінних паперів банки утримують у кошику FVOCI, тож їхні переоцінки за правилами НБУ не впливають на регулятивний капітал. Загальна накопичена сума негативних переоцінок за цим портфелем становить 18 млрд грн, або 8% регулятивного капіталу. Це співвідношення може сягати 30% в окремих банків. Різниця балансової вартості паперів у портфелі AC та їхньої ринкової вартості становить ще 5 млрд грн. Менший відносний обсяг потенційних переоцінок у портфелі AC поєднується короткою дюрацією цих інструментів. Тож сукупно 23 млрд грн збитків залишаються нереалізованими, що становить близько десятої частини регулятивного капіталу банківської системи. У портфелі FVPL містяться майже виключно індексовані цінні папери, якими держбанки свого часу було капіталізовано, — їх можна утримувати лише у FVPL. Вартість цих паперів, серед іншого, залежить від валютного курсу і зростає у разі девальвації гривні. Тож цей позитивний ефект компенсував негатив від підвищення ставок. Загалом банки майже не зазнали збитків від переоцінки ОВДП у FVPL упродовж 2022 р. (рис. 2) [9].

Також, аналізуючи ситуацію щодо ліквідності діяльності банків, варто зауважити на тому, що вибір моделі обліку ОВДП не впливає на показники ліквідності. Так, ОВДП належать до високоякісних ліквідних активів —

чисельника коефіцієнта покриття ліквідністю LCR. Для розрахунку LCR усі інвестиції в ОВДП незалежно від моделі обліку враховуються за справедливою вартістю. Тому всі ринкові переоцінки вже відображені в LCR банків. Попри це, нині LCR у середньому по системі втричі перевищує мінімальні значення. Частка ОВДП становить менше половини високоякісних ліквідних активів у більшості фінансових установ. Решту переважно формують депозитні сертифікати. Підтримка ліквідності є фактором пом'якшення впливу процентного ризику цінних паперів. Реалізація процентного ризику у світі цього року підштовхнула до пошуку рішення для мінімізації його наслідків. Ці події мотивували регуляторів спростити доступ до інструментів ліквідності. Зокрема, рада ФРС відкрила банкам доступ до фінансування під заставу боргових цінних паперів за номінальною вартістю. Адже доступ банків до рефінансування знижує ймовірність сценарію, коли банки змушені продавати цінні папери з портфелів та фіксувати збитки. За його рахунок банки можуть тимчасово покрити потребу в ліквідності. Натомість з наблизенням строків погашення паперів, переоцінки поступово зменшуватимуться. Також у разі корекції ринкових ставок униз папери знову дорожчатимуть, знижуючи потенційні втрати [9].

В Україні до розширення доступу до рефінансування мотивувало повномасштабне вторгнення Росії. Так, у 2022 р. НБУ запропонував банкам бланкове (беззаставне) рефінансування та послабив низку вимог до стандартних кредитів рефінансування. Банки швидко повернули отримане на початку вторгнення бланкове рефінансування, а НБУ поступово згорнув цей інструмент. Проте збереження вільного доступу банків до заставного рефінансування гарантується й надалі.

На період воєнного стану кошти від НБУ банки можуть отримати під заставу за справедливою вартістю ОВДП без додаткових коригувань. За допомогою рефінансування банки можуть покрити потреби в ліквідності та запобігти реалізації збитків за ОВДП [9].

Разом з тим, слід зазначити, що перекласифікація ОВДП не знижує ризиків переоцінки. Відповідно до практики застосування МСФЗ перекласифікація між моделями — це виняток у відповідь на кардинальну зміну підходів до управління портфелем. Разом з тим значна невизначеність ринкових умов, чинні на початку воєнного стану обмеження на торгівлю та очікування подальшого можливого зростання ставок мотивували

шість банків перекласифікувати цінні папери. Банки перекласифіковували переважно гривневі ОВДП із портфелів з оцінкою за справедливою вартістю (FVPL та FVOCI) — таких було чотири банки. Загалом у 2022 р. банки перекласифікували з портфеля FVPL до портфеля АС близько 5 млрд грн ОВДП. Це становить майже третину гривневого портфеля FVPL на 01.02.2022 р. без урахування індексованих цінних паперів. Папери обсягом ще 0.7 млрд грн було переміщено між цими самими портфелями одним банком внаслідок двох трансакцій: продано ОВДП з портфеля FVPL та придбано до портфеля АС. З портфеля FVOCI до АС було перекласифіковано 6 млрд грн інструментів — це становило менше 3% від загальної суми в портфелі (Табл. 1). Один банк здійснив перекласифікації ОВДП з оцінкою за справедливою вартістю до зняття обмежень на роботу вторинного ринку ОВДП, три банки — після [9].

Перекласифікації ОВДП до портфеля АС були здійснені за вартістю, вищою за номінальну. Загальна премія становила 200 млн грн із цієї суми 130 млн грн — в одного невеликого банку, що становить 13% його регулятивного капіталу. Такі перекласифікації — скоріше відкладання визнання ризиків на майбутнє, адже цю премію банки матимуть поступово амортизувати впродовж строку до погашення ОВДП. Наприкінці 2022 р. медіанна строковість перекласифікованих ОВДП становила 1.4 року, максимальна — 4.4 року [9; 14].

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отже, досвід роботи в умовах кризи дасть змогу банкам виробити інноваційні форми економічної діяльності та дасть поштовх до удосконалення регуляційних форм кредитування.

Варто зазначити, що провідні банківські регулятори зробили висновки з недавніх банкрутств та планують на майбутнє удосконалювати вимоги до капіталу на покриття процентного ризику. Зокрема, ФРС розглядає можливість включення накопичених переоцінок інструментів у портфелі FVOCI до регулятивного капіталу для всіх банків. Такі переоцінки відображають у капіталі лише найбільші американські банки. Постає питання можливого врахування процентного ризику банківської книги (IRRBB) у мінімальних вимогах до капіталу — Pillar I. Тож дискусії з приводу можливого подальшого удосконалення підходів до оцінки та врахування процентного ризику в капіталі найближчими роками поживаються на ключових світових регуляторних платформах [9]. Наразі варто констатувати, що українські банки зберігають достатній запас капіталу понад мінімальні вимоги. Основна причина — прибутковість системи, що помітно зросла у 2023 р. Крім того, достатність капіталу банків поліпшували регуляторні послаблення НБУ, зокрема:

- відміна підвищених ваг ризику за незабезпеченими споживчими кредитами;
- відтермінування вимог до покриття капіталом операційного та ринкового ризиків.

Говорячи про структуру банківських активів, теж варто зауважити на тому, що вона також зазнала змін, зокрема кредитний портфель, що вимагає покриття капіталом — скоротився, а частка безризикових інстру-

ментів — зросла. Як наслідок, достатність основного капіталу банківської системи зросла та більше ніж вдвічі перевищує мінімальні вимоги [9]. Отже, достатній запас капіталу стане банкам у нагоді при ситуаціях зменшення ймовірності ризиків, покриття неочікуваних втрат, виконання відтермінованих вимог до розрахунку ризикозважених активів та формування буферів капіталу тощо.

Отже, варто резюмувати, що управління макроекономічними ризиками фінансової, банківської та грошово-кредитної політики в період кризи є ключовими факторами для забезпечення стабільності та стійкості національної економіки.

Зважаючи на вищевикладене, подальші наукові дослідження, на нашу думку, мають бути спрямовані на розробку інноваційних рішень в системі банківської діяльності, які допоможуть пом'якшити негативні наслідки кризи та сприяють відновленню економічного зростання і розвитку країни у посткризовий період.

Література:

1. Rose P.S. Commercial Bank Management. 4th Ed. New York: McGraw-Hill, 1998, 840 p.
2. Campbell C., Campbell R., Dolan E. Money, Banking, and Monetary Policy. Illinois: Harcourt School Publishers, 1988, 453 с.
3. Боднар Р.Д. Аналіз взаємозв'язків зовнішньоекономічної та банківської діяльності України. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. 2017. Вип. 52. С. 33—39.
4. Мангушев Д.В., Мамедов М.Х. Банківське обслуговування зовнішньоекономічної діяльності підприємств на прикладі АТ "ПУМБ". Соціальна економіка. 2020. Вип. 59. С. 118—123.
5. Баришевська І.В., Камашев А.В. Банківська система України: реалії та перспективи. Modern Economics. 2017. № 5. С. 6—12.
6. Ягупова К.А. Банківська система України: реалії та перспективи. Культура народів Причорномор'я. 2014. № 267. С. 71—74.
7. Блажівська А.С., Сидорчук І.П. Ризики під час здійснення біржової діяльності. Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика. Хмельницький: ХНУ, 2022. С. 28—30.
8. Основні засади грошово-кредитної політики на період воєнного стану. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/hJTwdlrBPNWemZk> (дата звернення: 03.11.2023).
9. Звіт про фінансову стабільність станом на 27.06.2023 р. Комітет з фінансової стабільності. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H1.pdf?v=4 (дата звернення: 03.11.2023).
10. Ковбель А. Глобальна криза ще не настала. Якою вона буде і чи витримає розбита війною економіка України. Forbes Ukraine. 2022. URL: <https://forbes.ua/inside/globalnyy-krizis-eshche-ne-nastupil-kakim-on-budet-i-vyderzhit-li-razbitaya-voynoy-ekonomika-ukrainy-05082022-7534> (дата звернення: 03.11.2023).
11. US Banks Have \$620 Billion of Unrealized Losses on Their Books. Bloomberg. 2023. URL: <https://www.bloomberg.com/graphics/2023-svb-exposed-risks-banks/> (дата звернення: 03.11.2023).

12. EU Banking Sector: Risks from Unrealised Losses Appear Manageable, but Challenges Remain. DBRS Morningstar. 2023. URL: <https://www.dbrsmorningstar.com/research/410978/eu-banking-sector-risks-from-unrealised-losses-appear-manageable-but-challenges-remain> (дата звернення: 03.11.2023).

13. Звіт про фінансову стабільність (грудень 2022 р.) Комітет з фінансової стабільності. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2022-roku> (дата звернення: 03.11.2023).

14. Про фінансову стабільність (червень 2023). Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/about> (дата звернення: 03.11.2023).

15. Опитування про умови банківського кредитування. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/opituvannya-pro-umovi-bankivskogo-kredituvannya-ii-kvartal-2023-roku> (дата звернення: 03.11.2023).

References:

1. Rose, P.S. (1998), Commercial Bank Management, 4th Ed, McGraw-Hill, New York, USA.

2. Campbell, C., Campbell, R. and Dolan E. (1988), Money, Banking, and Monetary Policy, Harcourt School Publishers, Illinois, USA.

3. Bodnar, R.D. (2017), "Analysis of the interrelationships between foreign economic and banking activities of Ukraine", Visnyk L'vivs'koho torhovel'no-ekonomichnoho universytetu, vol. 52, pp. 33—39.

4. Manhushev, D.V. and Mamedov, M.Kh. (2020), "Banking services for foreign economic activity of enterprises on the example of JSC "PUMB"", Sotsial'na ekonomika, vol. 59, pp. 118—123.

5. Baryshevsjka, I.V. and Kamashev, A.V. (2017), "The banking system of Ukraine: realities and prospects", Modern Economics, vol. 5, pp. 6—12.

6. Jaghupova, K.A. (2014) "The banking system of Ukraine: realities and prospects", Kul'tura narodiv Prychornomor'ja, vol. 2 (67), pp. 71—74.

7. Blazhijevsjka, A.S. and Sydorchuk, I.P. (2022) "Risks in the course of exchange activities", Finansovi aspekty rozvytku ekonomiky Ukraïny: teoriya, metodologhiya, praktyka [Financial aspects of the development of the economy of Ukraine: theory, methodology, practice], KhNU, Khmel'nyc'kyj, Ukraine.

8. The official site of National Bank of Ukraine (2022), "The main principles of monetary policy for the period of martial law", available at: <https://bank.gov.ua/ua/files/hJTwdlrBPNWeMzk> (Accessed 03 November 2023).

9. The official site of National Bank of Ukraine (2023), "Financial stability report as of 06/27/2023", available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H1.pdf?v=4 (Accessed 03 November 2023).

10. Kovbel, A. (2023), "The global crisis has not yet arrived. What will it be like and will the war-torn economy of Ukraine withstand it?", Forbes Ukraine, [Online], available at: <https://forbes.ua/inside/globalnyy-krizishche-ne-nastupil-kakim-on-budet-i-vyderzhit-li-razbitaya-voynoy-ekonomika-ukrainy-05082022-7534> (Accessed 03 November 2023).

11. Bloomberg (2023), "US Banks Have \$620 Billion of Unrealized Losses on Their Books", Bloomberg, [Online], available at: <https://www.bloomberg.com/graphics/2023-svb-exposed-risks-banks/> (Accessed 03 November 2023).

12. DBRS Morningstar (2023), "EU Banking Sector: Risks from Unrealised Losses Appear Manageable, but Challenges Remain", DBRS Morningstar, [Online], available at: <https://www.dbrsmorningstar.com/research/410978/eu-banking-sector-risks-from-unrealised-losses-appear-manageable-but-challenges-remain> (Accessed 03 November 2023).

13. The official site of National Bank of Ukraine (2022), "Financial Stability Report (December 2022) by the Financial Stability Committee", available at: <https://bank.gov.ua/ua/stability/about> (Accessed 03 November 2023).

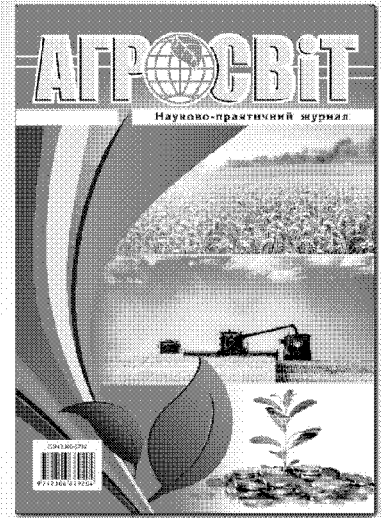
14. The official site of National Bank of Ukraine (2023), "On financial stability (June 2023)", available at: <https://bank.gov.ua/ua/stability/about> (Accessed 03 November 2023).

15. The official site of National Bank of Ukraine (2023), "Bank Lending Conditions Survey, Q2 2023", available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/opituvannya-pro-umovi-bankivskogo-kredituvannya-ii-kvartal-2023-roku> (Accessed 03 November 2023).

Стаття надійшла до редакції 03.11.2023 р.

<https://nauka.com.ua>
Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292